

Justis- og politidepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Også sendt pr. e-post til lovavdelingen@jd.dep.no og audgunn.syse@jd.dep.no

Deres ref:
201107293 EO
AUS/mk

Vår ref: 126764/v1

Saksbehandler: Trude Hafslund
th@advokatforeningen.no
T +47 22 03 50 01

20.12.2011

Høringsuttalelse om EMD-reformen (rapportering om Norges oppfølging av Interlaken- og Izmir-erklæringen)

Vi viser til departementets høringsbrev av 19. oktober 2011 vedrørende ovennevnte høring.

Det er en prioritert oppgave for Advokatforeningen å drive rettspolitisk arbeid gjennom høringsuttalelser. Advokatforeningen har derfor en rekke lovutvalg inndelt etter fagområder. I våre lovutvalg sitter advokater med særskilte kunnskaper innenfor det aktuelle fagfelt og hvert lovutvalg består av advokater med ulik erfaringsbakgrunn og kompetanse innenfor fagområdet. Arbeidet i lovutvalgene er frivillig og ulønnet.

Advokatforeningen ser det som sin oppgave å være en uavhengig høringsinstans med fokus på rettsikkerhet og på kvaliteten av den foreslåtte lovgivningen.

I saker som angår advokaters rammevilkår vil imidlertid regelendringen også bli vurdert opp mot advokatbransjens interesser. Det vil i disse tilfellene bli opplyst at vi uttaler oss som en berørt bransjeorganisasjon og ikke som et uavhengig ekspertorgan. Årsaken til at vi sondrer mellom disse rollene er at vi ønsker å opprettholde og videreutvikle den troverdighet Advokatforeningen har som et uavhengig og upolitisk ekspertorgan i lovgivningsprosessen.

I den foreliggende sak uttaler Advokatforeningen seg som ekspertorgan. Saken er forelagt Advokatforeningens menneskerettighetsutvalg. Utvalget består av Mette Yvonne Larsen (leder), Edvard Holm Bakke, Kjell M. Brygfeld, Frode Elgesem, Henning Harborg, Cecilie Schjætvet og Arne Gunnar Aas.

Advokatforeningen avgir følgende høringsuttalelse:

Departementet har bedt om innspill til ti punkter som alle er temaer det skal rapporteres om til styringskomiteen for menneskerettigheter i Europarådet. Advokatforeningen vil i det følgende gi sine synspunkter på punktene i kronologisk rekkefølge.

Punkt 1 – “Continuing to increase, where appropriate in co-operation with national human rights institutions or other relevant bodies, the awareness of national authorities of the Convention standards and to ensure their application”:

Etter Advokatforeningens oppfatning er et viktig element for implementeringen av EMK i nasjonal rett at EMDs praksis gjøres bredest mulig kjent nasjonalt. Først og fremst er det viktig å gjøre praksis kjent og søkbar for profesjonelle brukere som dommere, advokater, m.v., som ofte har behov for å kunne orientere seg om domstolens praksis.

Advokatforeningen mener videre at det ligger en åpenbar utfordring i å gjøre EMKs standarder så godt kjent at de uten videre trekkes inn i alle typer avgjørelser der standardene er relevante. I første rekke gjelder dette i dommer og forvaltningsavgjørelser. I en slik sammenheng vil ordningen med Nasjonal institusjon for menneskerettigheter kunne spille en sentral rolle gjennom en rekke forskjellige aktiviteter som bidrar til å øke kunnskapsnivået på dette området. Ansvar for implementeringen ligger likevel først og fremst hos staten selv.

Punkt 2 – “Fully executing the Court’s judgments, ensuring that the necessary measures are taken to prevent further similar violations”:

Advokatforeningen er langt på vei enig med departementet i vurderingen av at EMDs avgjørelser som har betydning for praksis i Norge i det store og hele blir etterlevd.

Punkt 3 – “Taking into account the Court’s developing case-law, also with a view to considering the conclusions to be drawn from a judgment finding a violation of the Convention by another state, where the same problem of principle exists within their own legal system”:

Advokatforeningen er av den oppfatning at EMDs praksis ikke blir tilfredsstillende implementert i forvaltningen. Etter vårt skjønn påligger det myndighetene å sørge for at EMDs praksis, sett gjennom menneskerettighetsloven, blir bedre implementert i forvaltningen virksomhet. Bare i meget begrenset grad kan vektleggingen av menneskerettshensyn spores i forvaltningens virksomhet. Erfaringene hos mange advokater er at man ofte blir møtt med lite kunnskap om menneskerettigheter når det anføres at det blir handlet i strid med våre folkerettslige forpliktelser.

Advokatforeningen er bare kjent med to tilfeller der Norge har benyttet intervensjonsadgangen etter art. 36 (sak 37598/97, *Bäck vs. Finland*, og sak 35373/97, *A vs. United Kingdom*), og har ingen formening om hvorvidt Norge bør benytte intervensjonsadgangen i større grad.

Punkt 4 – “Ensuring, if necessary by introducing new legal remedies, whether they be of a specific nature or a general domestic remedy, that any person with an arguable claim that their rights and freedoms as set forth in the Convention have been violated has available to them an effective remedy before a national authority providing adequate redress where appropriate”:

Advokatforeningen er enig med departementet i at det i dag er en vid adgang til å få prøvet anførsler som gjelder EMK både i sivile saker og straffesaker. Etter den nye tvisteloven kan man få dom for at konvensjonen er krenket og reglene om aktuell rettslig interesse er myket opp slik at også fortidige forhold kan prøves, jf tvisteloven § 1-3.

Det er imidlertid fortsatt ikke grunnlag for å kreve at staten yter oppreisningserstatning alene som rettsmiddel for å kompensere for krenkelser av konvensjonen, med mindre tilfellet fanges opp av skadeserstatningsloven § 3-5 eller § 3-6 og reglene om organsansvar kommer til anvendelse. Advokatforeningen mener dette kan være et nødvendig tiltak for å kunne gjenopprette en krenkelse på nasjonalt plan, og det vil også bidra til å unngå klage til EMD.

Advokatforeningen vil for øvrig peke på at et generelt virkemiddel for å møte domstolens kapasitetsproblemer ikke må være å begrense tilgangen til menneskerettighetsdomstolen. Etter vårt syn må kapasitetsproblemene møtes med at EMK implementeres og håndheves i enda større omfang av myndighetene i nasjonalstaten.

Punkt 5 – “*Considering the possibility of seconding national judges and, where appropriate, other high-level independent lawyers, in particular on the application procedures and admissibility criteria*”:

Advokatforeningen vil i tilknytning til dette punktet vise til at det historisk har være svært få nordmenn som har jobbet i domstolens sekretariat og dermed svært få som har brakt med seg erfaringer derfra tilbake til norsk rettsliv.

En ordning med sekondering av norske jurister til domstolen vil derfor etter Advokatforeningens oppfatning være et positivt tiltak som – over tid – kan bidra til bedre kjennskap til domstolens arbeid og forståelse for dens funksjon blant norske jurister. Advokatforeningen mener at norske jurister i dag har nokså god kjennskap til domstolens praksis, men fortsatt er det langt færre som har god innsikt i domstolens arbeid og funksjon i det europeiske rettssamfunnet. Advokatforeningen mener derfor at det er et klart behov for å styrke kunnskap om domstolens arbeid blant norske jurister, bl.a. ved en sekonderingsordning. En slik ordning vil antagelig være populær og innebære en verdifull skoleringsmulighet for norske jurister.

Punkt 6 – “*Ensuring review of the implementation of the recommendations adopted by the Committee of Ministers to help State Parties to fulfill their obligations*”:

Advokatforeningen er av den oppfatning at det ville være positivt om det ble ført en kontroll (review) med statenes implementering av rekommandasjonene fra Europarådets side. En slik ordning, med såkalt “periodic review”, gjennomføres i henhold til FN-konvensjonene – men ikke spesifikt i forhold til EMK. Selv om rettighetene på flere områder er de samme etter EMK som etter FNs torturkonvensjon og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter vil en ”review” etter Advokatforeningens oppfatning være et nyttig virkemiddel. Dette vil kunne hjelpe medlemslandene til å implementere rekommandasjonene raskt og effektivt. En slik ordning vil videre gi NGO’ene rikelig med anledning til systematisk påpeke brudd på EMK, og på en helt

annen måte fokusere på dette temaet. Til sammenligning er man dag henvist til å prosedere konvensjonsbrudd i den enkelte sak. Spesielt på enkelte saksfelt, for eksempel asylfeltet, er det Advokatforeningens oppfatning at det er behov for en tettere kontroll med den konkrete implementering av de standarder EMD setter.

Punkt 7 – *“Ensuring that comprehensive and objective information is provided to potential applicants on the Convention and the Court’s case law, in particular on the application procedures and admissibility criteria”:*

Advokatforeningen er av den oppfatning at veiledningen til potensielle klagere med fordel kan formaliseres – for eksempel i en brosjyre og via internett. Arbeidet med veiledningen bør etter vår oppfatning legges til en bestemt institusjon, for eksempel Nasjonal institusjon for menneskerettigheter.

Punkt 8 – *“Facilitating, where appropriate, within the guarantees provided for by the Court and, as necessary, with the support of the Court, the adoption of friendly settlements and unilateral declarations”:*

Advokatforeningen stiller seg positiv til muligheten for å inngå forlik når saken tilsier det, men vil i denne forbindelse fremheve at en slik forliksadgang ikke må anvendes på en slik måte at den begrenser tilgangen til menneskerettighetsdomstolen.

Punkt 9 – *“Cooperating with the Committee of Ministers, after a final pilot judgment, in order to adopt and implement general measures capable of remedying effectively the structural problems at the origin of the repetitive cases”:*

Advokatforeningen har ingen kommentarer til punkt 9.

Punkt 10 – *“Ensuring, if necessary by improving the transparency and quality of the selection procedure at national level, full satisfaction of the Convention’s criteria for office as a judge of the Court, including knowledge of public international law and of the national legal system as well as proficiency in the least one official language”:*

Advokatforeningen mener at dagens løsning fungerer godt, og er enig med departementet i at det ikke er behov for ytterligere tiltak på dette punkt.

Vennlig hilsen

Berit Reiss-Andersen
leder

Merete Smith
generalsekretær